

Anna și Martha

Autor: Dea Loher

Dea Loher (n. 1964) este, probabil, cea mai titrată autoare de teatru din spațiul cultural de expresie germană. A studiat germanistică și filozofie și a frecventat cursurile de dramaturgie de la Freie Universität Berlin, în perioada în care acestea erau conduse de Heiner Müller. A cunoscut succesul de la primii ei pași în teatru. **Olgas Raum** (*Camera Olgăi*, 1991), cea de-a doua piesă a ei, i-a adus și un prim premiu. Între 1993-1995 a primit nu mai puțin de 5 premii destinate dramaturgilor tineri, inclusiv, doi ani la rând, titlul de cel mai bun autor tânăr conferit de juriul celei mai prestigioase reviste de teatru din Germania, *Theater heute*. Între timp a mai scris vreo 20 de piese de teatru, un volum de proză, un roman și a fost distinsă cu multe alte premii, printre care **Royal Court Playwrights Award**, **Bertolt Brecht Literaturpreis**, **Mülheimer Dramatikerpreis** (de două ori), **Berliner Literaturpreis**.

Câteva dintre piesele ei au fost jucate și în România, unde, în 2013, i s-a publicat și o antologie cu nu mai puțin de 10 piese sub titlul *Barbăalbastră – speranța femeilor*, la editura EuroPress Group.

Sinopsis

Distribuție: 3 f, 1 b

Genul: Dramă, comedie neagră cu accente grotești și un intens halou poetic în nuanțe sumbre de sorginte beckettiană.

Anna, Martha și Meier Ludwig (pe care autoare-l dorește interpretat de ...câinele lui) au trecut cu ani buni de vârsta pensionării. Micuță, corpulentă și foarte mioapă, Anna e croitoreasă. Martha, odinioară înaltă și arătoasă, e bucătăreasă și se deplasează cu ajutorul unui baston sau chiar într-un scaun cu rotile. Șoldul zdrobit nu e urmarea unui accident, ci a unei dispute aprige cu Dumnezeu. Care, după ce i-a dat o paralizie de 8 zile, i s-a arătat, a făcut-o bine, dar nu a vrut s-o și binecuvânteze. Refuzul lui a nfuriat-o peste măsură pe Martha. Ea a devenit agresivă, a sărit la bătaie cu atâta furie, încât Domnul a fost nevoit să ceară ajutor de sus, de unde a primit o sabie. Cu care a tranșat, în sfârșit, disputa. După care „și-a luat tălpășița”.

În afara celor două bătrâne și a șoferului, mai există un personaj foarte tăcut, Xana, venită dintr-o țară străină. Are în jur de 40 de ani. Anna, Martha și Meier și-au petrecut viața în serviciul unei stăpâne care nu apare decât în dialogurile lor. Și care a fost departe de a fi o stăpână cumsecade. Acum, Anna și Martha deapănă amintiri și își revarsă una asupra celeilalte răutatea otrăvită acumulată de-a lungul unei vieți întregi în relația lor cu „doamna”. Pe sub ostilitatea lor se mai simte uneori și o urmă de veche solidaritate, care generează și momente pașnice, nostalgice, poetice, comice, absurde. Acoperite repede la loc de revărsările de ură. Totul se-ntâmplă într-o cameră săracăcioasă, în care se află scheletul unei mașini și o ladă frigorifică spre care se-ndreaptă permanent atenția celor trei bătrâni. Ca și când ar aștepta ceva. Și chiar așteaptă. Așteaptă ca stăpâna lor – care e greu de presupus că a intrat de bună voie în ladă – să moară. După ce asta se-ntâmplă, în sfârșit, Anna și Martha visează la viitorul lor. Căci acum sunt, în sfârșit, libere. pot sparge safe-ul și pot lua din casă tot ce-i mai valoros. După care... Coasta de Azur? Riviera? O operație la ochi, datorită căreia Anna va putea renunța la ochelarii ei groși și ieftini, plătiți de asigurări? Toate astea ar, fi, desigur, posibile. Dacă... dacă timpul nu ar fi trecut fără milă. Și dacă viața lor nu ar fi pe sfârșite. Și dacă apa care se scurge din congelator nu ar crește constant. Astfel încât Meier trebuie să răstoarne caroseria mașinii și s-o transforme în (b)arcă. Vor supraviețui, astfel, potopului domestic din „sectorul al treilea”?

Comentariul lui Scora

Inițial, piesa a purtat un alt titlu: *Der dritte Sektor* (Sectorul al treilea), care, în limbaj administrativ, este sectorul serviciilor. Atât în sistemul public, cât și în cel privat.

Teatrul acestei autoare este în egală măsură dramatic (spre tragic), epic și poetic. Pe cât e de fascinant, pe atât e de dificil datorită complexității sale. E dramatic nu doar prin forma preponderent dialogală, ci și prin conflict și tensiunea indefinibilă pe care acesta o emană. Numai că acest conflict se dizolvă frecvent în ample desfășurări epice sau este absorbit de poezia textului. Metafora nu e o simplă figură de stil, ci se transformă în acțiune dramatică. Cum s-ar zice, cu ajutorul poezie se revine la ...teatru. Hotărât lucru, ultima preocupare a Deei Loher e să le facă regizorilor viața ușoară. În schimb, teatrul ei este, făcând-o, LITERATURĂ. O literatură de o calitate ieșită din comun.

Regizorul sau regizoarea care va ști să pătrundă în subtilitățile acestui text are toate șansele să facă un spectacol mare.

Detalii tehnice

Premiera germană a avut loc în mai 2001 la unul dintre cele mai titrate teatre, Thalia Theater Hamburg, în regia lui Dimiter Gotscheff.

În **România**, piesa nu a fost încă pusă în scenă.

Pentru drepturile de reprezentare: VERLAG DER AUTOREN: Verlag der Autoren GmbH & Co, KG Taunusstraße 19, 60329 Frankfurt am Main, Cahrlotte Brombach, brombach@verlagderautoren.de.

Drepturile asupra versiunii în limba română: Victor Scoradeț, tel: 0722 408 530, e-mail: vicmarsco@yahoo.de.

A se vedea și volumul Dea Loher, *Barbăalbastră – speranța femeilor*, editura EuroPress Group 2013.

Mostră text

2.

MARTHA Or să vină ei, mai devreme sau mai târziu. Nu sunt pregătită pentru asta. Pentru că n-am idee cum aş putea să mă pregătesc. Pentru noi, timpul s-a spart. Am încercat noi să-l înghețăm. Dar e greu de crezut că o să reușim asta pe termen lung. *Pauză.*

Ia să vedem ce-o să spun. O să spun că femeia asta e o infractoare. De ce. *Pauză.* Păi treaba e că nu dă la nimeni de lucru. *Pauză.* N-o să înțelegeți cum vine asta, o să zic eu, când o să mă întrebați. O să spuneți, ce tot spuneți dumneavoastră aici, că nu dă la nimeni de lucru, n-ați fost bucătăreasa ei timp de câteva decenii, și colega dumneavoastră Anna, n-a lucrat în casa ei mai mult de patruzeci de ani, n-a fost croitoreasă, și ce-i cu femeia ei de serviciu, care e angajată dintotdeauna, ia stați puțin, puteți să răsfoiți cât vreți prin dosare și n-o s-o găsiți, femeia de serviciu e o femeie de serviciu neagră, lucrul ăsta o să-l treceți cu vederea cu toată lărghețea, și pe urmă mai e aici și șoferul, un anume Meyer Ludwig, tot de vreo patruzeci de ani, asta ca să-i pomenim doar pe angajații privați, eu vorbesc numai de angajații privați, nu despre muncitorii de la fabrica de bere.

Tăcere.

(...)

Pauză.

Ea ne face o favoare.
De aceea afirm că-i o infractoare.

Tăcere.

Înainte a fost curvă, tipa. Înainte să se mărite cu domnul și cu fabrica de bere. E așa de mult de atunci, că-i de-nțeles dacă nimeni nu-și mai aduce aminte de asta. Acum arată ca o doamnă din lumea bună, în hainele pe care i le coase doamna Anna.

Pauză.

Acum are bani și prea mult timp. Nici nu știu ce face cu timpul pe care-l are, pe cuvântul meu, îl depune la bancă sau îl ascunde sub pat sau în fundul dulapului sau îl mănâncă pe furiș. Un lucru e sigur, în capul ei, timpul nu lasă nicio urmă sau ceva, e exact la fel de tâmpită ca înainte. Conduce un BMW și a învățat să se poarte. Când e nervoasă sau îi e frică de ceva se răcăie cu unghia arătătorului pe o latură a degetului mare până când își face rană. Așa cum cineva și-ar scărpină cu vârful unui pantof gamba piciorului de sprijin. E singurul lucru după care se observă că a fost o curvă înainte. *Pauză.* Câteodată se suie dimineața în mașină, fără șofer, și conduce două sute de kilometri până la München. Doar ca să-și cumpere o rochie. Două sute de kilometri. Pentru o rochie. *Pauză.* Și a doua zi i se pare că tivul o roade și Nani trebuie s-o modifice.

Tăcere.

Or să spună că serviciul s-a terminat și viața personală îl privește pe fiecare.

Pauză.

M-am răzgândit, o să spun eu. Retrag ce-am spus mai devreme, aia cu infractorea. Pentru o infractoare este categoric prea tâmpită.

(...)

MARTHA Știi, Nănuca –

ANNA *furioasă* Ce te-a apucat azi
cu Nănuca asta a ta.
Ia zi, ce.

MARTHA De fiecare dată
când o aud pe Xana afară,
mă gândesc, gata,
s-a terminat.

Pauză.

Dar până la urmă
tot nimic.

Tăcere.

Oare când or să ajungă aici,
când or să care totul de aici,
să demoleze, să salubrizeze și să construiască ceva nou,
atunci are să se termine și cu noi

sau ne mai așteaptă ceva.
Oare or să ne mai dea vreo șansă.

Tăcere.

ANNA Am să le spun eu
că ai fost iubita stăpânului,
iubita stăpânului.
Asta are să fie șansa ta.

MARTHA *râde* Îi doare undeva.
E mort demult stăpânul.

ANNA Într-o firmă nouă
nu trebuie să mai fi legată de oameni din trecut.
Te-ar transforma într-o colaborantă de căcat.
Eu dimpotrivă
nu am nimic să-mi reproșez.

MARTHA Crezi cumva că asta-l învie pe fi-tu
la loc.

ANNA De data asta nu simt nicio înțepătură.
Nicio înțepătură.

Tăcere.

ANNA Orice urmă de loialitate trebuie gonită în șuturi
la fel cum gonești un câine.

Pauză.

Am să omor animalul ăsta.

MARTHA Intenția de a omorî câinele ăsta o ai
de când există câinele.
De șapte sau de opt sau de nouă ani,
sau de două ori șapte sau de trei ori opt
sau de patru ori nouă,
e atâta timp de când vorbești de asta,
că nici nu-mi aduc aminte
când ai început.
Probabil că dinainte
să fi existat câini pe pământ.
Și înainte să fi existat tu.
Încă dinainte de nașterea ta
suferi de caninofobia asta.
Și n-o să scapi de ea definitiv decât atunci
când tu sau câinele sau amândoi sunteți morți.
Dar câinele trebuie să mai rămână multă vreme în viață
fiindcă de fapt pe tine te mai ține doar gândul
că într-o zi ai să poți să-l omori.

ANNA Adevărat adevărat.
O să isprăvesc cu asta abia atunci

când câinele va fi murit.
Când voi fi omorât câinele, eu.

Pauză.

Deocamdată mă gândesc
cum.

(...)